

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad 044-
250 30 00 www.hkr.se

Examensarbete på avancerad nivå, 15 hp, för Grundlärarexamen med inriktning
mot arbete i grundskolans årskurs 4–6
VT2023
Fakulteten för Lärarutbildning

Skolans omklädningsrum

En studie om elevers uppfattningar
om och upplevelser av
skolidrottens omklädningsrum

Selma Björklund

Författare

Selma Björklund

Titel

Skolans omklädningsrum: En studie om elevers uppfattningar om och upplevelser av skolidrottens omklädningsrum

Engelsk titel

Schools' changing room: A study on pupils' perceptions of and experiences of school sports changing rooms

Handledare

Ann-Christin Sollerhed

Bedömande lärare

Åsa Bringsén

Examinator

Petra Magnusson

Abstract

Syftet med denna studie är att undersöka elevers, i årskurs 4, uppfattningar och tankar om skolans omklädningsrum i samband med lektioner i idrott och hälsa, sett till det sociala klimatet och den fysiska miljön. Syftet är även att lyssna till elevers förslag på förändring i att skapa ett, enligt dem, tryggt omklädningsrum. Studien utfördes på två grundskolor i södra Sverige. I en kvalitativ studie av tio semistrukturerade intervjuer och teckningar som ritades av sammanlagt 46 elever, undersöktes syftet med hjälp av frågeställningar.

Resultatet analyserades genom fenomenografi där det transkriberade intervjumaterialet delades in i huvudteman. Kategorier som skapades i förhållande till huvudtemat, det sociala klimatet var elevernas upplevelser om *tidsbrist*, *utomstående elever som stör* och *mobiltelefoner*. Kategorier som skapades i förhållande till huvudtemat, den fysiska miljön var elevernas upplevelser om *städning* och *trängsel*. Resultatet visade att elever hade likartade uppfattningar om, och upplevelser av omklädningsrummen i skolan, där tänkvärda infallsvinklar om hur miljön borde utformas redovisades. I resultatet uttrycker eleverna att de känner sig relativt trygga i deras omklädningsrum men att det finns åtgärder som borde

Högskolan Kristianstad | 291 88 Kristianstad | 044 250 30 00 | www.hkr.se

vidtas. Sett till den fysiska miljön vill elever ha duschdraperier och ett mer avskärmat omklädningsrum för att minimera exponering. Eleverna vill även ha fler toaletter och fler duschar för att minska köbildning och således förhindra trängsel. Eleverna är överlag nöjda med det sociala klimat som genomsyrar omklädningsrummet.

Ämnesord

Trygghet, socialt klimat, fysisk miljö, omklädningsrum, mellanstadiet

Förord

Examensarbetets författare är jag, Selma Björklund som går min åttonde och sista termin på grundlärarprogrammet med inriktning 4–6 på Högskolan Kristianstad.

Lagsporter och främst fotboll har betytt mycket för mig genom åren där omklädningsrummen har varit en stor del. Det är i omklädningsrummet gemenskap har skapats i laget och där vinst samt förlust delats. När jag som lärare har varit i skolan och i omklädningsrummen förankrat med ämnet idrott och hälsa har jag upplevt ett annat klimat. Det jag uppmärksammat är osäkerhet, stirrande blickar och elever som inte duschar efter lektionen. Jag ville i min studie därför undersöka elevers upplevelser av, och uppfattningar om omklädningsrummen i skolan.

Jag vill börja med att tacka alla elever som deltagit i min studie samt de trevliga lärare som gjorde det möjligt för mig att få komma ut till skolorna. Tack för trevligt bemötande och visat intresse.

Jag som författare vill även rikta ett stort tack till min handledare, Ann-Christin Sollerhed som har varit ett stort stöd i mitt skrivande både under litteraturstudien men framförallt under denna studies gång. Jag vill även tacka mina kurskamrater som har fått agera bollplank och givit mig goda råd i mitt skrivande. Till sist vill jag tacka mina vänner och min familj som stöttat mig enormt mycket i mitt arbete och under hela min utbildning.

Innehållsförteckning

Förord	4
1. Inledning	7
2. Syfte	9
2.1 Frågeställningar	9
3. Forskningsbakgrund	10
3.1 Socialt klimat	10
3.1.1 Tidigare forskning om omklädningsrummets sociala klimat	10
3.2 Fysisk miljö.....	13
3.2.1 Omklädningsrummets fysiska miljö	13
3.3 Trygghet.....	14
3.3.1 Tidigare forskning om trygghet	15
4. Teoretiskt perspektiv	16
4.1 Ontologisk trygghet	16
4.2 Sociokulturella perspektivet	17
4.3 Barns perspektiv respektive barnperspektiv	18
5. Metod	19
5.1 Metodval	19
5.2 Urval	19
5.3 Intervju	20
5.3.1 Testintervju	20
5.4 Teckning av omklädningsrum	20
5.4.1 Pilotstudie	21
5.5 Genomförande	21
5.6 Bearbetning och analys	23
5.6.1 Analys av teckning	23
5.7 Etiska övervägande	24
6. Resultat	25
6.1 Socialt klimat	25
6.1.1 Vuxennärvaro i omklädningsrum.....	26
6.1.2 Tidsbristen i omklädningsrummet.....	26
6.1.3 Utomstående elever som stör.....	27
6.1.4 Mobiltelefoner i omklädningsrummet.....	28
6.2 Fysisk miljö.....	28
6.2.1 Städning	29
6.2.2 Trängsel	29

6.3 Elevers förslag på förbättring	30
7. Diskussion	33
7.1 Omklädningsrummets sociala klimat.....	33
7.2 Omklädningsrummets fysiska miljö	35
7.3 Förslag på förändring i omklädningsrummen.....	36
7.4 Metoddiskussion	37
8. Slutsats	39
Litteraturförteckning	41
Bilagor	43
Bilaga 1 – Informationsbrev	43
Bilaga 2 - Samtyckesblankett	44
Bilaga 3 - Intervjuguide	45

1. Inledning

I trygghetsundersökningar som gjorts på flera olika skolor förekommer en plats, som enligt eleverna anses vara den mest otrygga platsen på skolan, omklädningsrummen. Elever hoppar hellre över ämnet idrott och hälsa än att behöva riskera att byta om eller duscha tillsammans med andra i ett omklädningsrum vilket gör att ämnet bortprioriteras av eleverna (Haug, 2021). Skytte (2018) menar att klimatet inte tillåter elever att exponera sig själva eftersom elevers kroppar i mellanstadiet förändras och detta skapar reaktioner. Vidare skriver Skytte (2018) om olika förslag på hur man kan förändra omklädningsrummen för att skapa en trygghet hos eleverna, så som duschdraperi, duschbås eller låsbara dörrar. En annan orsak till att osäkerheten i omklädningsrum har ökat på senare år har att göra med den digitala utvecklingen. Elever riskerar nu inte endast fysiska eller verbala kränkningar i omklädningsrummet utan också att bli fotograferade. Elever tar en bild som på två sekunder enkelt kan förevisas på sociala medier (Skytte, 2018).

I läroplanen 2022 står det att alla elever ska få en likvärdig utbildning och skolans uppgift är att förhindra mobbning och kränkningar (Skolverket, Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2022). I Sverige finns skolplikt som innebär att det är av stor vikt att skolan arbetar aktivt för att eleverna ska känna sig trygga och vara närvarande vid lektionerna (Skolverket, 2022).

Vuxennärvaro i omklädningsrum kan vara ett känsligt ämne, Larsson (2015) hänvisar till Skolverkets undervisningsråd som menar att omklädningsrummet är en plats där många kränkningar kan ske, just för att den ofta saknar en vuxens närvaro. I omklädningsrummet befinner sig eleverna i en speciell miljö där de tillsammans med andra ska duscha och byta om. Eleverna kan befinna sig i en period i livet där deras kroppar förändras och föreställningar om vad som är normalt eller inte är förekommande (Larsson, 2015). Skolverkets undervisningsråds talman Hugo Wester berättar om vikten att förstärka vuxennärvaron om det framkommer att elever far illa i omklädningsrummet eller om de uttrycker en känsla av otrygghet. Wester menade att det kan räcka med att eleverna är medvetna om att det finns skolpersonal tillgänglig under ombytet och att de med jämna mellanrum kan

komma att titta till eleverna. Vidare hänvisar Larsson (2015) till en forskare vid Örebro universitet, Marie Öhman. Öhman har i en tidigare intervju med Skolvärlden uttryckt undervisande lärares rädsla för att bli anmälda för sexuella trakasserier och att detta är en anledning till att vuxennärvaron är låg i anslutning med omklädningsrummen. Trots detta menade Wester att rädslan för att bli anmäld aldrig får bli ett skäl till att skolan avsäger sig sitt ansvar över eleverna, är läraren medveten om att det finns ett problem måste den göra något åt det. Wester trycker på skolans ansvar och vikten av att se över omklädningsrummets fysiska miljö för att förbättra det sociala klimatet. Ett exempel Wester ger är duschbås eller avskilda omklädningsrum som är könsneutrala (Larsson, 2015).

Ett exempel på en otrygg plats som förekommer i trygghetsrapporter är omklädningsrummet (Friends, 2022), vilket ytterligare understryker vikten av att undersöka vilka faktorer som kan bidra till att elever upplever otrygghet i denna miljö. Elever behöver omklädningsrum och möjlighet till att byta om inför lektioner i idrott och hälsa. I min kommande roll som idrottslärare ligger det därför ett stort intresse i att veta hur jag bäst kan hjälpa och stötta mina elever till att uppleva omklädningsrummet som en trygg miljö att vistas i. Det finns många undersökningar som visar på elevers upplevda otrygghet i omklädningsrummet på skolor och därför väcks ett intresse för mig att undersöka hur det ser ut idag, utifrån barns perspektiv.

2. Syfte

Syftet med studien är att undersöka elevers, i årskurs 4, uppfattningar och tankar om skolans omklädningsrum i samband med lektioner i idrott och hälsa, sett till det sociala klimatet och den fysiska miljön. Syftet är även att lyssna till elevernas förslag på förändring i att skapa ett, enligt dem, tryggt omklädningsrum.

2.1 Frågeställningar

1. Vilka uppfattningar om och upplevelser av omklädningsrummets sociala klimat har elever i årskurs 4?
2. Vilka uppfattningar om och upplevelser av omklädningsrummets fysiska miljö har elever i årskurs 4?
3. Vad har elever i årskurs 4 för förslag på förändring i omklädningsrummets fysiska miljö?

3. Forskningsbakgrund

I detta kapitel presenteras tidigare forskning kopplat till socialt klimat, fysisk miljö och trygghet samt specifika kopplingar till omklädningsrum i skolan.

3.1 Socialt klimat

Kamratrelationer är en viktig del i elevernas skolgång, då de utvecklas personligt och socialt. Elevgrupper i skolan tenderar att skapa egna normer kring uppträdande, utseende och socialt beteende (Woolfolk & Karlberg, 2015). Detta kan leda till att vissa elever blir avvisade ifall de bryter mot elevgruppens normer, vilket i sin tur riskerar att leda till att avvisade elever blir upprörda och utvecklar en aggressivitet som kan visa sig både fysiskt och relationellt (Woolfolk & Karlberg, 2015).

3.1.1 Tidigare forskning om omklädningsrummets sociala klimat

Akos och Heller Levitt (2002) berättar om omklädningsrum som exempel på miljö där eleverna är utsatta och kan uppleva en otrygghet. Lärare kan tillsammans med sina elever diskutera om kroppsideal och pubertetens utveckling. Skolkuratorer kan tillsammans med lärare arbeta förebyggande så att eleverna ska känna sig trygga i sig själva och sin kroppsliga utveckling både fysiskt och psykiskt (Akos & Heller Levitt, 2002). Genom diskussion med sina elever kan detta även bidra till ett bättre och mer välkomnande klimat hos elever då förståelsen för olikheter ökar (Akos & Heller Levitt, 2002).

Kerner, Haerens och Kirk (2017) poängterar att idrott och hälsa är det enda ämnet där kroppen är i fokus enligt läroplanens bedömningskriterier. Undervisningen ger också tillfälle för eleverna att jämföra sin fysik samt kroppar med varandra vilket i sin tur kan påverka deras egen kroppsuppfattning. Kerner, Haerens och Kirk (2017) menar att omklädningsrum är en plats där elevernas kroppsbild påverkas genom att se andra kroppar och jämföra dessa med sin egen. I omklädningsrummet exponeras eleverna tillsammans med sina klasskamrater. Detta kan för eleverna vara skrämmande och utsättande, främst på grund av kränkande ord och handlingar som kan förekomma (Kerner, Haerens, & Kirk, 2017).

Marie Bliding (2004) har i en etnografisk studie undersökt barns relationsarbete i skolan, där syftet främst var att analysera barnens interaktion och kommunikation med varandra. I Blidings (2004) studie byggde relationsarbetet på att eleverna skapade en gemensam kulturell kunskap som inkluderade sociala normer samt regler för hur dem bör uppföra sig och vad som förväntas av individerna i olika situationer. Går en elev emot dessa sociala normer riskerar den att bli utsorterad och utstött av sina klasskamrater (Bliding, 2004). Detta kan vidare kopplas till Vygotskijs sociokulturella perspektiv. Vygotskij menade att elever utvecklas i ett socialt samspel med varandra och skapar förutsättningar i hur de beter sig (Imsen, 2006). I Blidings (2004) studie framgick det även att omklädningsrummet var en miljö där sociala normer skapades av eleverna och de elever som gick emot normerna blev utstötta.

Madeleine Wikers (2017) syfte med sin studie var att bidra till ökad kunskap samt att utveckla en fördjupad förståelse kring skolämnet idrott och hälsa genom att utgå ifrån barns perspektiv. Utifrån studiens empiri problematiseras duschmomentet och omklädningsrumssituationen. Otrygghet och identitet var aspekter som ansågs bekymmersamma utifrån elevernas perspektiv. Wiker (2017) menade i sin studie att om skolorna klarar att skapa en trygg och positiv miljö kommer otryggheten bland eleverna att minska. Wiker (2017) nämner även hur duschsituationen har varit en problematisk angelägenhet under en lång tid där eleverna upplever sig otrygga samt kränkta. I studien synliggörs även olika rädslor från eleverna kopplade till omklädningsrummen. Rädsla för att bli utstirrade, fotograferade eller filmade är några exempel (Wiker, 2017).

Idrott och hälsa är ett obligatoriskt ämne i skolan, och en nödvändig del i samband med undervisningen är omklädningsrummet. Moen, Westlie och Skille (2018) minns tillbaka när de själva var unga och upplevde att omklädningsrummen var otrygga, främst för att det saknades vuxen närvaro. Idrott och hälsa är ett ämne som många elever tycker om och elever som är aktiva idrottare har en privilegierad position i ämnet (Moen, Westlie och Skille, 2018). Forskning som görs kring ämnet idrott och hälsa fokuserar på aktivitetsdelen. Moen, Westlie och Skille (2018) menar att delen i omklädningsrummet har en lika stor del i undervisningen, men att

det perspektivet saknar tidigare forskning. Resultatet av studien visade att det överlag var flickor som tyckte att det var problematiskt att duscha i ett omklädningsrum förankrat med idrottsundervisningen. Majoriteten av deltagarna i Moen, Westlie och Skilles (2018) studie ansåg inte omklädningsrummen som något problem. En av fyra elever svarade dock att de kände rädsla för att bli fotograferade när de bytte om eller duschade. En liten del, 6,4 % svarade även att de upplevt att de blivit retade eller mobbade i ett omklädningsrum vilket gjorde att eleverna i fråga kände sig otrygga. I enkäten fanns det även frågor om vuxen närvaro där 59,6% av eleverna som hade en manlig idrottslärare svarade att de upplevde att det inte fanns någon vuxen som tog hand om eleverna i omklädningsrummet. Av de eleverna som hade en kvinnlig idrottslärare var det 53,5% som svarade att det inte fanns någon vuxen som tog hand om eleverna i omklädningsrummet. Resultatet i undersökningen visade att de flesta norska elever fann omklädningsrumssituationen som tillfredsställande och oproblematisk. Det fanns dock även skillnader och elever som upplevde känslan att de inte blev omhändertagna eller upplevde en rädsla för att bli fotograferade av sina klasskamrater (Moen, Westlie, & Skille, 2018).

Det finns en rädsla bland barn som bevittnar mobbning. Rädslan beror på att de är rädda för att själva riskera att bli utsatta för mobbning. Mobbaren tycks bestämma om man får vara med eller ej (Höistad, 2001). Höistad (2001) lyfter att människors största rädsla är utanförskap, rädsla för att bli utstötta av en grupp och i sin tur gemenskapen. Lärare ska tala mycket om mobbning med eleverna och arbeta förebyggande för att bryta och hantera denna rädsla (Höistad, 2001).

Vidare menar Höistad (2001) att omklädningsrum är en riskfaktor för mobbning där mobbare och offer kan trängas ihop på en liten yta. I ett omklädningsrum ska individer dessutom byta om tillsammans och blotta sig för varandra. Denna miljö kan ge upphov till en mängd scenarion innefattande exempelvis slag med blöta handdukar, gömda kläder eller kränkande kommentarer om någons kropp (Höistad, 2001). Dessa rum borde, enligt Höistad (2001), ingå i rastvaktandet, då en vuxen oannonserat kan dyka upp i omklädningsrummen för att visa vuxennärvaro.

Goldberg Zacharia och B. Yablon (2021) genomförde en enkät där resultatet visade att elever som befann sig i ett socialt positivt klimat hade goda relationer till sina medmänniskor, som fungerade som skyddsnät. Effekten av mobbning i det socialt positiva klimatet var låg i förhållande till känslan av trygghet. Befann sig eleven i ett socialt negativt klimat kantades det istället av sämre relationer till sina medmänniskor och mobbning blev genast en riskfaktor eftersom sambandet mellan mobbning och känslan av otrygghet ökade (Goldberg Zacharia & B. Yablon, 2021).

3.2 Fysisk miljö

En fysisk miljö handlar om den konkreta omgivningen, som vi kan ta på. Riksdagen beslutar om Arbetsmiljölagen och hur det bör se ut i olika utrymmen samt utger ramar för att miljön ska bli så anpassad som möjligt (Arbetsmiljöverket, 2022). Enligt Arbetsmiljölagen har både elever och anställd personal rätt till en god arbetsmiljö och i samband med detta ska det systematiskt pågå arbetsmiljöarbete för att upprätthålla den goda miljön (Arbetsmiljöverket, 2022).

Gällande dusch- och omklädningsutrymmen finns det bestämmelser kring hur den fysiska miljön bör se ut. I anslutning till idrottshallarna på skolan ska det finnas så stort antal duschar att eleverna som behöver använda dessa kan göra det utan att det skapas långa köer (Arbetsmiljöverket, 2002). I anslutning till duscharna ska det finnas anpassat golv alternativt mattor för att elever inte ska riskera att halka. Omklädningsrummen ska vara separata för flickor och pojkar. I omklädningsutrymmena samt duscharna ska det finnas möjlighet för den som vill och har behov att kunna byta om men även duscha enskilt (Arbetsmiljöverket, 2002).

3.2.1 Omklädningsrummets fysiska miljö

Skolinspektionen (2012) genomförde en granskning där omklädningsrummen nämns som en otrygg miljö för eleverna dit läraren inte alltid har tillgång. I omklädningsrummet utsätter eleverna sig för en intim och känslig situation och i flera fall av de granskade skolorna lyckades inte skolan skapa en trygg miljö i

omklädningsrummen vilket ledde till att flera elever kände sig utsatta i samband med dusch och omklädning (Skolinspektionen, 2012).

Wiker (2017) nämnde även exempel på orosmomenten var just omklädningsrum och duschar. Detta hade som följd att många elever avstod att duscha efter idrottslektionerna eller aktivt valde att inte anstränga sig för mycket under lektionerna för att undvika duschen efteråt, vilket i sin tur kunde leda till ett försämrat betyg. Reichler (2016) skriver i sin artikel om tidspressen elever känner i samband med att duscha och byta om. Reichler (2016) menar att eleverna anstränger sig mindre på idrottslektionerna för att inte bli svettiga och på så sätt undvika att duscha. Eleverna i artikeln berättar att de vill duscha men att tiden inte räcker till, att det blir för stressigt innan nästa lektion börjar (Reichler, 2016).

Eleverna i studien fann olika lösningar på problematiken. Förslagen eleverna gav som förändring till ett tryggare omklädningsrum var duschdraperi, bås och mobilförbud (Wiker, 2017).

I ett omklädningsrum ska miljön uppfylla vissa krav för att elever ska ha möjlighet att vistas där, städning, separata rum och avskärningsmöjlighet är några av kraven som ska vara uppfyllda (Arbetsmiljöverket, Arbetsmiljöverket, 2018). Miljön i omklädningsrummet påverkar eleverna och deras inställning till att duscha och byta om (Wiker, 2017).

3.3 Trygghet

Trygghet är ett komplext begrepp som styrs av känslor. Människor kan känna sig trygga, men eftersom känslor är individuella leder det till att människor ofta har olika uppfattningar kring var denna trygghet finns beroende på plats eller miljö (Sveriges kommuner och landsting, 2005). Människor kan behöva bygga upp murar runt omkring sig i olika sociala sammanhang eller på fysiska platser, och i samband med detta kan andra människor stängas ute och i sin tur uppleva otrygghet (Sveriges kommuner och landsting, 2005).

Det är varje barns rätt i Sverige att få gå till skolan och vara trygg. Trygghet är, enligt Skolverket, en förutsättning för att lära sig och utvecklas som människa. I

läroplanen från 2022 står det om likvärdig utbildning där motarbetning av mobbning och kränkningar är en stor del i att främja det läroplanen säger (Skolverket, 2022).

3.3.1 Tidigare forskning om trygghet

Friends (2022) gav i sin inledning en förklaring om trygghet genom att berätta hur skolan ska vara en trygg plats för alla elever och det visade sig även i undersökningen där majoriteten av eleverna upplevde skolan som en trygg plats. Undersökningen visade att 20 % av eleverna som gick i mellanstadiet och 19% av eleverna i högstadiet endast ibland, sällan eller aldrig kände sig trygga i skolan. I undersökningen framgick det specifika platser på skolan som eleverna ansåg otrygga. Platserna som framkom i undersökningen och som ansågs otrygga var toaletter, omklädningsrum, skolgården och korridorerna (Friends, 2022).

Skolan ska vara en miljö som är fostrande för barn och unga samt ge möjligheter att sträva efter kunskap och utvecklas på ett personligt plan. För att eleverna ska uppleva detta behöver de känna sig trygga och lägga sitt fokus på skolarbete (Jacobson m. fl, 2011). Resultatet från Jacobsons m. fl (2011) studie visade att en fjärdedel av deltagarna som var barn kände sig otrygga i skolan. Aspekter som var relaterade till deras otrygghet var mobbning, kränkningar och vuxen frånvaro. Detta påverkade i sin tur eleverna eftersom de valde att stanna hemma från skolan och att deras betyg sänktes på grund av frånvaro och dåligt mående (Jacobson m. fl, 2011).

4. Teoretiskt perspektiv

De teoretiska perspektiven tar avstamp i det sociokulturella perspektivet och teorin om den ontologiska tryggheten. Nedan följer beskrivning av de två teorierna och perspektiven som kommer att präglade analysen av studiens resultat. Det kommer även en beskrivning på barns perspektiv respektive barnperspektiv för att förtydliga valet av att i studien utgå ifrån barns perspektiv.

4.1 Ontologisk trygghet

Giddens (1997) menar att vi människor har ett medvetande som ligger till grund för den naturliga inställningen i vardagslivet. Giddens (1997) hävdar att vi på grund av vår medvetenhet har en förmåga att reflektera och reglera våra handlingar. I det stora hela är det många handlingar som människan inte reflekterar över men ofta kan hon förklara sitt handlande. Den ontologiska tryggheten behandlar uppfattningen samt upplevelsen av trygghet och att människor man har runt omkring sig är pålitliga. Detta innebär att en individ bygger en skyddsfär runt omkring sig. Giddens (1997) förklarar att skyddsfären till stor del skapas av rutiner och med hjälp av att socialisationen har människan lärt sig acceptabla och passande beteenden i samspel med andra för att inte rubba sin egen, men även sina medmänniskors sfär. Människors sfär präglas av en känsla av överklighet men som bygger på rutinisering vilket ger vardagslivet sin form och struktur. Rutinisering innebär således att man genom socialisation lärt sig att acceptera beteenden i samspillet med andra vilket sedan upprepas, produceras och reproduceras som sedan utvecklas till självklarheter (Giddens, 1997).

Ett samhälle som brister av social tillit och en social funktion får människorna att skapa en känsla av olycka som kan leda till dålig hälsa i form av att må dåligt psykiskt. Giddens (1997) hävdar att alla individers mål och strävan över att lita på sin omgivning och menar vidare att den ontologiska tryggheten skapas i rutiner, strukturer och vanor. Om eller när denna trygghet rubbas kan det medföra en psykisk sårbarhet, i form av ångest och oro. En otrygghet kan vi finna i skolidrottens omklädningsrum där eleverna lämnar ut sig själva inför sina klasskamrater (Skytte, 2018). Skolans omklädningsrum kan vara en plats där elever upplever en osäkerhet.

Denna osäkerhet speglar sig främst hos elever som inte känner sig säkra i sig själva eller accepterade av sina kompisar (Bliding, 2004). Med hjälp av Giddens (1997) teori om ontologisk trygghet kan elever istället känna sig mer självsäkra i omklädningsrummet. Denna självsäkerhet hos eleverna bygger på att de har en grundläggande känsla av trygghet i uppfattningen om sig själva men även de människor de har runt sig (Giddens, 1997).

4.2 Sociokulturella perspektivet

Enligt Säljös (2014) tolkning av Vygotskij's teori om det sociokulturella perspektivet menade Vygotskij att människan ständigt utvecklas eftersom möjligheten att inhämta information från olika situationer är stor. Utveckling sker inte endast hos barn och unga, utan hos alla människor hela tiden på olika sätt (Säljö, 2014). Vygotskij är främst känd utifrån sin idé om den proximala utvecklingszonen. Proximala utvecklingszonen menade Vygotskij var en syn på lärandet. När barnen har lärt sig något, skaffat förmågan att klara av något bygger den befintliga kunskapen på nya kunskaper som barnet lär sig (P. Lundgren, Säljö & Liberg, 2017). Vygotskij menade att individens tänkande har sin grund i sin sociala aktivitet. När barnet samspelar tillsammans med andra blir det ett resultat till det egna tänkandet, med hjälp av detta samspel kan barnet utveckla sin förmåga att samarbeta men även att utföra handlingar på egen hand (Imsen 2006).

Säljö (2014) menar även att den sociokulturella traditionen var viktig för Vygotskij som påstod att sociala samspel spelar en stor roll i lärande och utveckling. I omklädningsrummen i skolan befinner sig eleverna ofta utan vuxennärvaro, vilket leder till att eleverna själva får möjlighet att utveckla och skapa ett accepterande klimat i omklädningsrummen. När elever börjar kommunicera med sin omgivning utvecklas deras sociokulturella faktorer (Säljö, 2014). Elever kan påverka varandras beteenden i omklädningsrummet genom att kommunicera med varandra och visa på olika handlingar.

4.3 Barns perspektiv respektive barnperspektiv

Barnperspektiv ser till vuxnas kunskap om barnens behov, utveckling och erfarenheter. Med hjälp av denna kunskap kan vuxna sedan arrangera en miljö så att eleverna blir nöjda. Det handlar om hur de vuxna förvaltar kunskapen som finns utifrån barn eller elevers behov (Pramling Samuelsson & Pramling, 2010). Barns perspektiv betyder att barn måste delta och vara aktiva genom att bidra med sina perspektiv och synpunkter, till exempel på hur en miljö ska utformas (Pramling Samuelsson & Pramling, 2010).

När omklädningsrummens miljö ska undersökas är det viktigt att se det ur ett barns perspektiv eftersom det är eleverna som vistas där och det är de som i vissa fall kan uppleva en otrygghet (Bergnehr, 2019). I denna studie är det barnens tankar och känslor som är mer väsentliga än de vuxnas, det vill säga personalens. Bergnehr (2019) skriver om intersubjektiviteten som existerar, vilket betyder att barnen är aktiva medskapare till relationer. Relationer kan bli väldigt betydelsefulla i en miljö som kan kännas utsatt och skrämmande. Bergnehr (2019) menar att barn är förnuftiga och kan påverka andra, när barn får möjlighet att påverka de vuxna och samhället blir det sannhetsenligt. Barns perspektiv behandlar barnens röster och deras inflytande i upplevelser och känslor. Elever i skolan kan ofta se och uppleva mer än vad personalen är medvetna om (Bergnehr, 2019).

5. Metod

Jag har valt att genomföra en kvalitativ studie i form av semistrukturerade intervjuer och analys av teckningar. Den insamlade datan kopplas samman med den teoretiska förankringen. Denscombe (2018) menar att en kvalitativ studie är effektiv när forskaren söker förståelse i människors emotionella upplevelser, erfarenheter och uppfattningar. Syftet med studien var att undersöka elevers tankar och upplevelser om skolans omklädningsrum vilket motiverade mig till att använda mig av en kvalitativ studie.

5.1 Metodval

Metodvalet i studien var semistrukturerade, individuella intervjuer. Fördelen med semistrukturerade var att följdfrågor kunde ställas och ordningen kunde ändras utifrån hur intervjun gick (Denscombe, 2018). Metodvalet var även att låta elever göra en teckning av önskad fysisk miljö i ett omklädningsrum. Deltagarna i min studie var mellanstadieelever. Valet av att intervjua mellanstadieelever var för att få barns perspektiv och undersöka deras uppfattningar och upplevelser. En ytterligare anledning till att deltagarna blev mellanstadieelever var för att de kan förstå frågorna och svara på ett begripligt sätt. Teckningarna kunde även användas som underlag i intervjuerna där det skapades något konkret för eleverna att prata om. Barn kan ibland tycka att det är lättare att uttrycka sig genom att rita och inte prata vilket även blev ett argument till att eleverna skulle rita.

5.2 Urval

Urvalet i studien var två klasser från två olika grundskolor i södra Sverige. På en större grundskola där det finns lågstadiet upp till högstadiet samt en mindre låg- och mellanstadieskola. Eleverna jag genomförde studien med gick i årskurs 4. Teckningarna fick alla elever i båda klasserna skapa, sedan valdes fem elever ut från varje klass för att delta i enskilda intervjuer. Detta urval gjordes med hjälp av lottning, lottningen skedde separat mellan könen för att få det jämnt uppdelat. På den mindre skolan lottades tre killar och två tjejer ut medan det på den större skolan lottades ut tre tjejer och två killar. Lottningen genomfördes med hjälp av

samtyckesblanketterna. Blanketterna lades i två högar indelade efter kön där jag sedan drog fem av blanketterna som sedan blev deltagarna i mina intervjuer.

5.3 Intervju

Målgruppen för studien var elever i mellanstadiet. Valet att göra en kvalitativ undersökning bland eleverna på mellanstadiet var för att komma i kontakt med elevers uppfattningar om och upplevelser kring omklädningsrum i skolan. I skapandet av intervjuguiden (bilaga 3) utgick jag från mina frågeställningar. I framställningen av intervjuguiden togs det hänsyn till att deltagarna var barn och att frågorna skulle anpassas efter detta. Jag konstruerade frågor som berörde den fysiska miljön och det sociala klimatet i omklädningsrummet. Följdfrågor skrevs ner för att få ut så mycket som möjligt från intervjuerna, men även för att kunna anpassa frågorna efter varje enskild elev. Det kunde vara svårt att få ett uttömmande svar från eleverna och därför var följdfrågorna till stor hjälp. Tio elever intervjuades med hjälp av en intervjuguide som innehöll 15 frågor.

5.3.1 Testintervju

Jag genomförde en testintervju med ett barn på tolv år, för att se så om frågorna var begripliga för barn samt att de ställdes på ett relevant sätt där barnen kunde reflektera och kommunicera utifrån sig själva. Testintervju gick bra och jag fick insikten av att mina frågor ställdes på ett adekvat sätt. Intervjun spelades inte in utan var endast för att se så att frågorna fungerade. Efter intervjun ställde jag även frågor om intervjufrågorna. Frågorna tydliggjorde om testpersonen tyckte frågorna var svåra, begripliga eller om det var någon fråga som saknades. Det visade sig att det var en fråga som personen tyckte var svårt ställd vilket ledde till att jag omformulerade frågan.

5.4 Teckning av omklädningsrum

I uppdrag fick alla elever i de båda klasserna i uppdrag att rita hur de skulle vilja att den fysiska miljön var i ett omklädningsrum. Detta gjorde de som teckningar på ett ritpapper där de även fick skriva förklaringar till sina teckningar. Förklaringarna var som förtydligande för vad de hade ritat, genom att rita pilar och skriva

exempelvis ”duschdraperi”. När eleverna hade ritat klart samlade jag in alla teckningar utan namn på.

5.4.1 Pilotstudie

Pilotstudien genomfördes på en skola där jag har kontakter. Eleverna i årskurs 4 på en skola i södra Sverige fick i uppgift att rita omklädningsrummen som de ville att de skulle se ut. Eleverna ritade slarviga teckningar och vissa elever missförstod uppgiften och ritade omklädningsrummen som de hade i nuläget. Tanken var att även genomföra intervjuer med några utvalda elever i klassen men på grund av tidsbrist uteslöts detta. Pilotstudien resulterade i att jag skapade en förståelse kring att vara mer tydlig när jag beskrev uppgiften för eleverna. Pilotstudien resulterade även i att jag förstod vikten av att förklara syftet med studien för eleverna.

5.5 Genomförande

Studien startade med inläsning av ämnet där tidigare forskning berikade min kunskap och förståelse. Detta mynnade ut i en litteraturstudie där olika faktorer till varför ett omklädningsrum kan anses otryggt redovisades. Inför denna studie valde jag att specificera den fysiska miljön och det sociala klimatet vilket ledde till en fördjupad inläsning kring dessa områden.

Jag författade ett informationsblad (se bilaga 1) med ett sista datum för besked, som jag skickade ut till ett par skolor i södra Sverige. I informationsbladet beskrevs syftet med studien och hur undersökningen samt intervjuerna skulle gå till. Svar kom från två skolor. Ansvariga klasslärare fick sedan en samtyckesblankett (bilaga 2) skickat till sig som de i sin tur delade ut till sina elever. Samtyckesblanketten skulle skrivas under av både elever och vårdnadshavare för att visa sitt samtycke till att delta i studien. Under tiden jag väntade på att få komma ut till skolorna slipade jag på en intervjuguide och tänkte ut vilka frågor jag ville ställa. Målet med intervjufrågorna var att skapa förutsättningar så att eleven skulle kunna berätta fritt om sina upplevelser och uppfattningar kring omklädningsrummet.

När intervjuguiden var klar genomfördes en testintervju på ett barn i mellanstadiet för att se om frågorna uppfyllde mina förväntningar och att de var anpassade så att

ett barn förstår frågorna. Eleverna i studien skulle även rita teckningar på omklädningsrum som de önskar att de såg ut. Inför detta moment genomfördes en pilotstudie. Pilotstudien gjordes för att jag skulle få en blick över hur det skulle fungera i praktiken samt hur jag skulle förklara uppgiften för deltagarna i studien.

I mitt genomförande av den riktiga studien besökte jag två olika skolor, båda i årskurs 4. Jag introducerade mig för eleverna och förklarade vad jag skulle göra för något och att jag behövde deras hjälp. Uppgiften i att rita ett omklädningsrum instruerades genom att jag förklarade att eleverna skulle tänka på sitt drömomklädningsrum. Hur de skulle vilja att det såg ut och vad de skulle vilja att det fanns där i. Eleverna fick som instruktion att rita men ville de förtydliga något kunde de dra pilar och skriva vad det skulle föreställa. Ritpapper delades ut till alla och eleverna började rita sina teckningar. När de blev klara samlade jag in teckningarna. Med hjälp av samtyckesblanketterna genomförde jag en lottning genom att dela in samtyckesblanketterna i två högar, en hög med pojkar och en hög med flickor. Därefter drog jag tre respektive två samtyckesblanketter och det blev de personerna jag intervjuade.

Intervjuerna hölls enskilt i ett avskilt rum där intervjuerna spelades in. Varje intervju tog ungefär 15 till 20 minuter per elev. Innan intervjun startades och börjades spela in tydliggjordes det för eleverna vad syftet med intervjun var och hur deras personuppgifter kom att behandlas. Under intervjun ställde jag frågor om deras befintliga omklädningsrum kring fysisk miljö samt socialt klimat där eleverna fick svara fritt och jag ställde följdfrågor. Sedan intervjuade jag även eleverna om deras teckning och vad de ritat för att undersöka vad de ansåg var viktig. Teckningarna användes även som ett konkret underlag att samtala kring. När intervjuerna var genomförda lyssnades inspelningarna igenom och det gjordes en noggrann transkribering över vad deltagarna svarat. Genom transkriberingen kunde sedan en sammanställning genomföras.

5.6 Bearbetning och analys

Fenomenografi användes i resultatet för att beskriva och analysera deltagarnas tankar och upplevelser. Frågorna i intervjuguiden ordnades utifrån olika teman som intervjun skulle beröra (Fejes & Thornberg, 2019).

Den fenomenografiska sorteringen skedde i ett antal olika steg. Den insamlade datan transkriberades och varje intervju blev i snitt fem A4-sidor. Dessa sidor skrevs ut för att jag på ett smidigt sätt skulle kunna analysera deltagarnas svar. Jag började färgmarkera deltagarnas svar med olika markeringspennor. Utifrån mina huvudteman, som var studiens frågeställningar markerade jag de uttalande som berörde *socialt klimat* med gul markeringspenna och *fysisk miljö* med grön markeringspenna. Därefter fick jag en överblick kring deltagarnas uppfattningar och upplevelser kring de två första frågeställningarna. En jämförelse gjordes sedan i de markerade svaren. Jag jämförde skillnader och likheter mellan elevernas svar. Likheter och skillnaderna grupperades sedan vidare i form av klippning, jag klippte ur elevernas svar och la dem i olika högar utefter vad som besvarades. Dessa högar skapade sedan kategorier under mina huvudteman, kategorierna namngavs sedan utifrån kärnan i svaren. Under temat *socialt klimat* fick jag fram kategorier som; *mobitelefoner*, *vuxennärvaro*, *andra elevers störande närvaro* och *tidsbrist*. Under temat *fysisk miljö* fick jag fram kategorier som; *städning*, *duschtrymmen* och *trängsel*.

5.6.1 Analys av teckning

Eleverna som deltog i studien fick rita upp ett omklädningsrum, så som de ville att det skulle se ut och utformas. Enligt Denscombe (2018) kan visuella bilder användas som data i sig. Teckningarna i studien användes för att eleverna på ett enkelt sätt kunde sätta sig in i ämnet. Genom att eleverna fick rita sattes även deras tankar igång om hur de hade valt att förändra omklädningsrummet, i samband med detta skapades även andra tankar om omklädningsrummet som kunde hjälpa min studie och framförallt intervjuerna. Teckningarna kunde användas som underlag i intervjuerna för att på ett konkret sätt kunna ställa frågor till eleverna om vad de hade ritat och varför. Teckningarna användes i analysen som ett komplement där jag tittade på elevernas förslag och kunde dra paralleller till tidigare forskning.

5.7 Etiska övervägande

För att skapa en trygg miljö för deltagarna i en studie krävs det ett starkt förtroende mellan intervjuare och deltagare. Upplever deltagaren situationen som hotfull eller osäker kan svaren till stor sannolikhet inte bli rättvisa för studien då det finns stor risk att svaren inte blir sannolika eller särskilt utförliga. Som intervjuare är det därför av stor vikt att skapa en situation som präglas av en trygg och säker miljö (Denscombe, 2018).

Det var viktigt att tydligt berätta innan intervjun samt bildanalysen att deras medverkan var helt frivillig. Jag hade en skyldighet att berätta för deltagarna vad min studie gick ut på så att de blev väl införstådda i vad de medverkade i. Det var även viktigt att berätta för deltagarna att deras personuppgifter hanterades på ett konfidentiellt sätt. Vid intervjuerna med eleverna spelades ljud in för att på ett enkelt sätt kunna transkribera och analysera vad som sagts. Ljudfilerna sparades ner på ett USB-minne som endast jag hade tillgång till. Genom en samtyckesblankett blev det tydligt för mig att deltagarna ville vara med och delta och att de tagit del av informationen gällande hanteringen av deras personuppgifter. Samtyckesblanketten skulle skrivas under av både deltagarna samt deras vårdnadshavare eftersom deltagarna var minderåriga. Trots underskriven samtyckesblankett kunde deltagarna fortfarande dra sig ur studien, under hela forskningsprocessen (Denscombe, 2018).

Jag var under intervjuerna införstådd i att möjligtvis behöva hantera, för eleverna, känslomässigt laddade beskrivningar om deras upplevelser i omklädningsrummen. Under detta arbete är jag bärare av det forskningsetiska perspektivet, vilket innefattar att jag inte har rapporteringskrav, som istället skulle varit fallet om jag var verksam i skolan jag besökte. Skulle det under intervjuerna uppkommit, för eleverna, känslig information, hade jag stämt av med eleven om det var okej att använda mig av detta material. Under intervjuerna framkom aldrig någon känslig information och jag som ansvarig sattes därav inte i den ovan beskrivna situationen.

6. Resultat

Resultatet delades in i teman, som skapas utifrån frågeställningarna; *socialt klimat*, *fysisk miljö* och *elevers förslag på förbättring*. Under dessa teman sorterades det som eleverna sagt i olika kategorier. Resultatet presenteras med stöd av citat från intervjuerna. Deltagarna kommer att kallas ”intervjuperson” samt vilken siffra i ordningen den blev intervjuad och kommer vid tillfällena att förkortas med ex) ”1”.

6.1 Socialt klimat

Alla intervjupersoner upplevde det sociala klimatet överlag som positivt i omklädningsrummen. Intervjupersonerna berättade att de har roligt tillsammans och förklarade att omklädningsrummet är en plats där man får prata fritt och skoja tillsammans. Nackdelar som togs upp var när det blev högljutt och jobbigt för de elever som försöker byta om snabbt och enskilt. Någon som tyckte detta var problematiskt var intervjuperson 5 som uttryckte att klimatet kunde bli väldigt högljutt inne i omklädningsrummet.

Trots det upplevda positiva klimatet kunde eleverna anse att det ibland kunde växa fram en irritation under idrottslektionerna. Denna irritation uppstod främst vid tävlingar och bollsporter. Det kan handla om att någon anser att det blivit ett orättvist resultat eller att någon har förlorat vilket kan mynna ut i mindre bråk som sedan fortsätter inne i omklädningsrummet. De intervjupersoner som nämnde att bråken kunde vara ett problem betonar dock att bråken brukar lösas ganska snabbt av sig självt eller med hjälp av idrottsläraren.

Det var ingen som vill känna igen sig i att kränkande behandlingar sker i omklädningsrummet. Det mest kränkande som nämns är när i8 nämner att klasskompisarna kan flytta på hans kläder för att någon annan vill sitta där istället eller för att någon annan i klassen vill komma närmre sin kompis. Det var ingen som ansåg att det fälldes fula kommentarer eller kommentarer om att någon ser annorlunda ut under tiden ombyte sker. Eleverna nämnde att gruppen byter om snabbt för att hinna i tid till lektionen och fokuserar främst på sig själva och sina saker.

När frågan om osäkerhet kring ombyte ställs berättade alla intervjupersoner om att några elever i varje grupp byter om på toaletten eller i ett avskilt rum som finns på en av skolornas omklädningsrum. Detta för att vara ensamma och byta om när ingen ser, intervjupersonerna i fråga gör inte detta. När jag frågade om varför det kan vara så svarade i9 att ”alla utvecklas olika snabbt och några vill inte ha frågor om sin kropp”. Alla intervjupersoner var respektfulla i samtalet om personerna som byter om avskilt.

6.1.1 Vuxennärvaro i omklädningsrum

Många av intervjupersonerna menade att det var skönt att ha en idrottslärare nära till hands, främst om det under idrottslektionen uppstått ett bråk som inte löst sig. Eleverna av motsatt kön till idrottsläraren upplevde inte att läraren tränger sig på eller visar på försök att ta sig in i det motsatta könets omklädningsrum, vilket för eleverna var en lättnad. Idrottsläraren på en av skolorna går in i omklädningsrummet med elever som är av samma kön som läraren själv. Förklaringen från intervjupersonerna som berättade detta var för att läraren skulle kunna komma ut från byggnaden men även för att kolla läget så att eleverna gör det de ska för att hinna till nästa lektion.

Vid frågan om hur eleverna hade upplevt om deras idrottslärare av motsatt kön kom in i deras omklädningsrum blev svaren ungefär likadana, ”jag hade känt mig arg och besviken men även lite ledsen” (i7). Eleverna av båda könen upplevde inte att läraren trängde sig på eller är i omklädningsrummet mycket, men båda könen upplevde att läraren alltid fanns nära till hands om det skulle vara något eller när någon behöver hjälp.

6.1.2 Tidsbristen i omklädningsrummet

Ett problem som återkom i intervjuerna var elevernas känsla av att inte hinna med. Intervjupersonerna berättade att de hade ungefär tio till femton minuter på sig att byta om, duscha och gå på toaletten innan nästa lektion börjar. Denna tidsbrist förklarades även som en anledning till att eleverna inte duschade efter idrotten.

Intervjuperson 2 berättade i sin intervju:

Vi har 10 minuter på oss att duscha och byta om så ibland hinner man inte duscha om man kanske har pratat med idrottsläraren eller om det tagit lång tid att plocka undan och då har man kanske 6/7 minuter på oss så då är det bra om man hinner tvätta sig under armarna och tagit deo.

Mer än hälften av intervjupersonerna nämnde även problemet att många elever väljer att byta om på toaletten istället för i det allmänna omklädningsrummet, vilket skapar problem för de elever som behöver komma åt toaletten i andra avseenden. Intervjupersonerna förklarar hur köer och irritation bildas bland eleverna och stress över att inte hinna gå på toa innan lektionen börjar. ”Vi har en toalett men jag tycker det behövs fler, vi kommer ofta försent till lektionerna för vi står och väntar på toaletter” berättade intervjuperson 9.

6.1.3 Utomstående elever som stör

När jag frågar eleverna om de känner sig trygga i omklädningsrummet är det många av eleverna som anser sig trygga i omklädningsrummet. En del elever lägger till att det kan komma in elever från andra klasser under tiden de byter om vilket påverkar deras upplevda trygghet och skapar istället en otrygghet. Intervjuperson 6 berättade:

När vi är med klassen känner jag mig trygg, vi är alla tjejer och då är det inte pinsamt. Men ibland kommer en annan klass in och då känner man ju inte riktigt varandra, då känner jag mig inte så trygg, då ser ju de min hela kropp.

På den större skolan är högstadiееleverna ett hot enligt intervjupersonerna. De vandaliserar omklädningsrummen, är väldigt högljudda och sprutar parfym i omklädningsrummet som eleverna i mellanstadiet påverkas av.

På den mindre skolan finns ett problem där killarnas och tjejernas omklädningsrum är sammanlänkade med hjälp av en dörr i duschrummen. ”Ibland öppnar killarna dörren, de tittar inte in men de öppnar och smäller igen den. Men vi tar det direkt med lärarna” sa intervjuperson 1. Den ska vara låst men enligt eleverna är den upplåst ibland. Detta skapar en oro bland eleverna som inte riktigt vågar lita på att dörren inte kommer att öppnas. ”Jag vet bara att när man går in i duschrummet är

det en dörr in till killarnas och den är inte alltid låst och då blir man lite rädd att de ska öppna” berättade intervjuperson 2.

6.1.4 Mobiltelefoner i omklädningsrummet

Alla intervjupersoner svarade att det inte var tillåtet att ha med sig mobiltelefoner in i omklädningsrummet. Båda skolorna samlade in telefonerna redan på morgonen och eleverna fick tillbaka de när skoldagen var slut. Som följdfråga undrade jag vad eleverna tyckte om detta. Sju av intervjupersonerna tyckte det var bra att eleverna inte fick ha sina mobiltelefoner. Intervjuperson 9 sa:

Jag tycker det är bra att man inte får ha mobiltelefoner i omklädningsrummet. Det är människor som inte vill byta om och duscha om någon har telefon med sig för då är man rädd att någon tar bild. Det känns otryggt.

Intervjuperson 6 förklarade hur högstadielever, som är tillåtna att ha mobiltelefoner under skoldagen, kom in i omklädningsrummet med sina telefoner och tog bilder. ”Asså de tar ju inte foto på oss men man känner sig inte så trygg” berättade i6 vidare i sin intervju.

Tre av intervjupersonerna menade att det hade varit bättre om de fick ha sina mobiltelefoner i omklädningsrummet. En av anledningarna var att de kunde hålla koll på tiden bättre genom att ha tillgång till en klocka. En annan anledning var att omklädningsrummet fungerade lite som en rast där eleverna fick tillfälle att kolla Tiktok eller Youtube under tiden de väntade på sina klasskamrater.

6.2 Fysisk miljö

När eleverna får frågan om den fysiska miljön i omklädningsrummet blir det tydligt att många var missnöjda. Intervjupersonerna tar upp hur smutsigt de anser sina omklädningsrum vara samt hur de upplever att omklädningsrummen är trånga. Duschtrymmena är något som eleverna anser vara problematiska. Flera av intervjupersonerna påpekade att det var hål i taket där en av intervjupersonerna uttryckte en rädsla över mögel. På den större skolan påverkar de äldre eleverna omklädningsrummen på ett negativt sätt genom vandalisering. Intervjuperson 7 berättade i sin intervju:

De i högstadiet tar ut takplattor och kastar upp så det blir hål i taket och sedan tar de även in gräs och när de duschar blöter de ner hela omklädningsrummet så det ser alltid kaos ut när vi kommer in.

Duschutrymmet var något som återkom i alla intervjuer. Intervjupersonerna ansåg utrymmet som öppet. Eleverna menade att de ville få möjligheten att stänga om sig och kunna duscha enskilt. De saknade duschdraperier samt väggar mellan duscharna som i nuläget är uppsatta på rad längs en vägg utan väggar eller draperier att dra för. I samband med duschen berättade intervjupersonerna från båda skolorna att vatten rann ut i det allmänna utrymmet där eleverna byter om. Eleverna menade att det finns en stor risk att halka när många duschar och vatten rinner ut på golvet men även att de väldigt lätt blir blöta om fötterna och således strumporna.

6.2.1 Städning

Intervjupersonerna nämnde alla städningen som ett bekymmer. Ingen av eleverna ansåg att omklädningsrummen sköttes väl. Intervjupersonerna på den mindre skolan berättade om hur det fanns malar i deras omklädningsrum, som även tog sig in bland kläderna och i elevernas gymmapåsar. På den mindre skolan var även duscharna ett återkommande bekymmer och hur dessa sköttes av städerskor och vaktmästare, ”avloppen brukar inte rensas så en gång var det skalbaggar där” (i3).

Intervjupersoner från båda skolorna berättade även om hur deras golv var grusiga och smutsiga. Eleverna ansåg sig aldrig bli helt rena efter att de duschat eftersom fötterna lika snabbt blev smutsiga igen.

Hälften av intervjupersonerna berättade även om hur temperaturen på deras duschar inte gick att justera för hand. ”Ibland känns det jättekallt och då måste man säga till vaktmästaren och då kan det bli alldeles för varmt, det hade varit bättre att justera själv” förklarade i7.

6.2.2 Trängsel

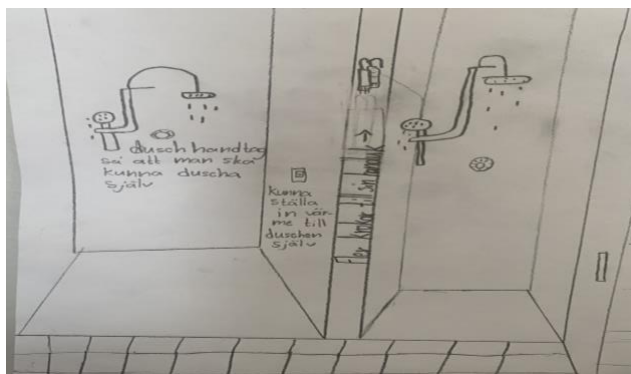
En annan aspekt som synliggjordes av intervjupersonerna var utrymmets storlek, många ansåg att omklädningsrummen är små och att det inte finns tillräckligt med plats för att känna att man byter om för sig själv. ”Det är trångt och många vill ha samma platser i omklädningsrummet, platser där man inte syns om dörren skulle

öppnas” (i10). Två av intervjupersonerna nämnde även att bänkarna i omklädningsrummen var för smala för att få plats med sina saker, vilket ledde till att de fick ha en del på golvet.

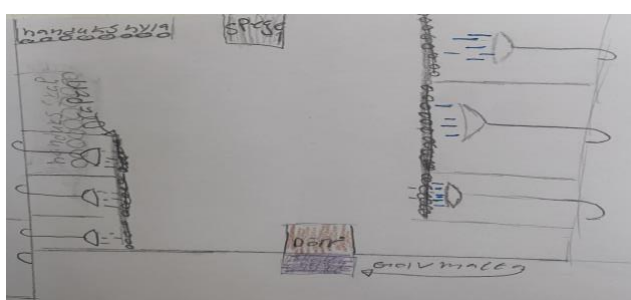
Intervjupersonerna nämnde även trängsel i samband med dusch och toalett, där det bildas stora köer när dessa blir upptagna. Intervjupersonerna på den större skolan upplevde sig mer trängda när andra elever kom in och väntade på att få byta om. Intervjupersonerna på den mindre skolan är uppdelade i halvklass vilket leder till att när första gruppens idrottslektion är klar och eleverna ska gå och duscha kommer den andra gruppen in i omklädningsrummet. Intervjupersonerna uttryckte missnöje över detta då det blir mindre plats och de känner sig mer stressade. En aspekt som nämndes om duschutrymmena var hur trånga de upplevdes av intervjupersonerna. Eleverna ansåg att det fanns få duschar i förhållande till hur många elever det fanns i klassen och köer bildades i väntan på att få duscha. En aspekt som ledde till att några elever i klasserna alltid hoppade över duschmomentet. En av intervjupersonerna berättar även om hur det kan bli tävling in till duscharna för att eleverna ska hinna duscha och sedan byta om inför nästa lektion.

6.3 Elevers förslag på förbättring

Elever fick inför intervjuerna rita upp sitt omklädningsrum som de ville ha det och under intervjun ställde jag även frågan om vad de ansåg var viktigt och välbehövligt för att skapa ett tryggt omklädningsrum. De som kom upp i svaren var främst duschdraperi och duschväggar. Eleverna upplevde inte att de i nuläget kunde känna sig helt bekväma vid duscharna. Det var mycket insyn och de elever som bytte om till sina vanliga kläder kunde se rakt in i duschrummet. ”Det är viktigt med väggar och draperi mellan duscharna så att alla kan duscha för sig själva” sa i2 i sin intervju. Förutom duscharna och duschdraperi tas även större utrymme upp, för att alla ska få plats och inte känna att det blir så trångt. I denna fråga kommer toaletterna återigen upp, hade det funnits fler toaletter hade köerna minskat menar intervjupersonerna på. En annan lösning som en elev nämnde var att det skulle funnits fler avskilda bås för de som vill duscha och byta om avskilt och liknar det med bås som finns i vissa badhus.

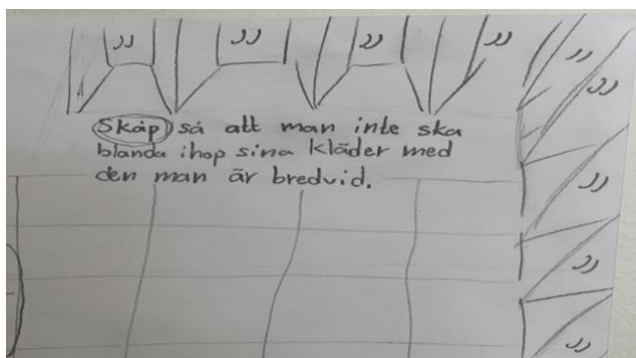

Figur 1. Elev har ritat hur duscharna med väggar och handdukshållare hade kunnat se ut.

Figur 2. Elev har ritat upp hur duschutrymmet hade kunnat se ut med duschdraperi, duschmatta, spegel och handdukshylla.

Två exempel på hur duschutrymmen, enligt eleverna, hade kunnat utformas. Figur 1 är ritad av intervjuperson 6 medan figur 2 är ritad av en elev från den mindre skolan som inte blev intervjuad. En av eleverna har ritat en matta vid duschgolvet och försökt visa att eleverna där kan torka sina fötter innan det allmänna golvet som eleverna sedan står på för att byta om till kläder. Spegel är också något som återkommer på bilderna precis som hängkrokar. Eleverna vill ha helkroppsspeglar och flera stycken så att inte alla behöver stå och köa till en och samma.

Figur 3. Elev har ritat upp hur skåpen för varje elev hade kunnat se ut.

En annan konstruktion som kan tydas i bilderna är olika slags skåp som ritats vid elevernas sittbänkar i omklädningsrummet, figur 3 är ritad av intervjuperson 6. Dessa skåp är utan dörr men där möjlighet att hänga i sina kläder finns, för att undvika att de ska ligga utspridda på bänkarna och risken att blanda ihop kläderna med varandra ska minska.

7. Diskussion

I detta kapitel diskuteras studiens resultat. Det kommer även utföras en fördjupning av frågeställningarna. I kapitlet kommer jag slutligen även diskutera min metod.

7.1 Omklädningsrummets sociala klimat

Resultatet i studien visar att få elever känner den otrygghet i omklädningsrummet som redovisats i tidigare forskning. Eftersom jag endast besökte två skolor och höll intervjuer med sammanlagt tio barn är det inte säkert att situationen i omklädningsrummen överlag stämmer överens med resultatet. En anledning till att eleverna upplever ett tryggt omklädningsrum kan bero på att värdegrundsarbete i skolorna har förbättrats under åren. I läroplanen från 2022 står det om hur den likvärdiga utbildningen ska motarbeta mobbning och kränkningar (Skolverket, 2022).

Under intervjuerna tas vuxennärvaro upp, eleverna upplevde att idrottsläraren endast gick in i omklädningsrummet där barn av samma kön som läraren befann sig, men fanns i närheten även för det motsatta könet. Höistad (2001) trycker på hur omklädningsrummet är en riskfaktor för mobbning där mobbare och offer trycks ihop på en liten yta. I ett omklädningsrum är även alla elever sårbara genom att byta om och blotta sig för varandra. Därför trycker Höistad (2001) på vikten av vuxennärvaro i dessa utrymmen. Skolverkets undervisningsråds talman Hugo Wester trycker även han på vikten av att förstärka vuxennärvaron om det framkommer att elever far illa i omklädningsrummet men även om eleverna uttrycker sig otrygga. Det är skolans ansvar att se över den fysiska miljön för att i sin tur förbättra det sociala klimatet menar Wester (Larsson, 2015). Rädsla över att en lärare av motsatt kön skulle komma in i elevernas omklädningsrum fanns inte hos eleverna, de litar på sina lärare och anser att läraren aldrig skulle utsätta sina elever för det. Känslan av att idrottsläraren finns nära till hands stärker tryggheten tillräckligt och skulle det hända något är eleverna medvetna om var lärarens finns.

Det som, enligt intervjupersonerna, kunde vara ett problem var konflikter som skapades under idrottslektionerna och som följde med in i omklädningsrummen. Konflikterna orsakades, enligt intervjupersonerna, oftast på grund av att någon

upplevde att det blivit ett orättvist resultat eller att någon blivit orättvist behandlad. Det betonades av intervjupersonerna att konflikterna var i mindre skala och löstes ofta snabbt därpå vilket ledde till att det inte blev något större bekymmer. Detta kan kopplas till Säljös (2014) tolkning av Vygotskijs sociokulturella perspektiv som menar att eleverna skapar sina normer och värderingar i ett sammanhang där de själva styr över sina handlingar och påverkar varandra till hur de bör bete sig. Blidings (2004) studie visade också hur barns kommunikation med varandra hjälper barn i deras relationsarbete. Eleverna skapar inkluderade sociala normer samt regler om vad som förväntas av varandra i olika situationer.

Något som inte går att finna i tidigare forskning, som intervjupersonerna betonade som ett problem var tidsbristen. Elever upplever en stress i att hinna duscha och byta om innan nästa lektion börjar. Bli eleverna släppta lite försent av idrottsläraren riskerar eleverna att inte komma i tid till nästa lektion sätter igång. Intervjupersonerna berättar att de under 10 till 15 minuter ska hinna gå från idrottshallen till omklädningsrummet, duscha, byta om för att sedan gå till skolbyggnaden. Denna stress påverkar eleverna negativt och leder till att många avstår från att duscha. Det kan även leda till problemet som Reichler (2016) nämner i sin artikel, att eleverna inte anstränger sig fullt ut under lektionerna i idrott och hälsa. Genom att eleverna inte anstränger sig, behöver de inte duscha efter lektionen och hinner till nästa lektion. I denna stress som elever upplever tillkommer problemet om för få duschar och toaletter eftersom fokus blir på att hinna först in i duschen eller till toaletten innan alla andra. Hinner eleverna inte först får de stå i kö och vänta vilket leder till ännu mer stress samt en utvecklad irritation. Intervjupersonerna är väldigt respektfulla i att inte alla vill byta om framför andra utan väljer att byta om på till exempel toaletten, underförstått finns dock en irritation till att det påverkar de själva med att inte de hinner med deras behov.

Intervjupersonerna antydde alla att de kände trygghet i omklädningsrummet. Goldberg Zacharia & B. Yablons (2021) resultat i sin studie visade på att elever i ett socialt positivt klimat stärker känslan av trygghet. Giddens (1997) förklarade att den ontologiska tryggheten behandlar uppfattningen av trygghet och att människorna runt omkring sig är tillförlitliga. Individerna bygger en skyddsfär runt

sig som skapas av rutiner (Giddens, 1997). Med hjälp av socialisationen har människan lärt sig att använda passande beteenden i samspel med andra för att inte rubba sin egen, men även sina medmänniskors skyddsfär (Giddens, 1997). En del av intervjupersonerna, som delade omklädningsrum med högstadiet kunde dock uppleva en otrygghet. Högstadieeleverna kommer in i elevernas omklädningsrum under tiden de byter om, vilket utifrån Giddens teori (1997) kan tolkas som att elevernas skyddsfär rubbas. Tryggheten ändras till en otrygghet där elevernas rutiner störs vilket kan medföra en psykisk sårbarhet i form av ångest och oro (Giddens, 1997).

En aspekt som kan påverka elevernas trygghet är mobiltelefoner. Intervjupersonerna svarar alla att de inte är tillättna att ha mobiltelefoner under hela skoldagen. Eleverna i studien beskrev att det blev ett problem på den större skolan där högstadieeleverna kommer in i omklädningsrummen med sina mobiltelefoner. Skytte (2018) skriver i sin artikel om hur elever i dag inte endast riskerar att bli utsatta för mobbning och kränkningar utan även att bli fotograferade där foton enkelt kan förevigas på sociala medier inom två sekunder. Detta kopplas till Giddens (1997) ontologiska trygghet där människorna runt eleverna kan tyckas opålitliga och förstör elevernas skyddsfär. Detta kan leda till att eleverna inte vågar duscha och byta om i omklädningsrummet, eftersom mobiltelefonerna är synliga och makten över vad som görs på mobiltelefonerna inte ligger i elevernas händer.

7.2 Omklädningsrummets fysiska miljö

Det är märkbart att eleverna är missnöjda med hur omklädningsrummen är utformade i nuläget men även deras uppfattning om hur ofräscha de är. Det kan finnas många faktorer till att omklädningsrummen uppfattas som ofräscha. En anledning kan vara på grund av byggnadens ålder. Gamla lokaler tenderar att lukta illa men det kan även beror på att utrymmet städas för sällan. Oavsett vilken faktor det beror på så går det att åtgärda eftersom det är en fysisk miljö, antingen genom att förändra utrymmet eller konkret lägga till fler städningar. Skolinspektionen (2012) genomförde en kvalitetsgranskning som visade att flera av de granskade skolorna inte lyckades att skapa en trygg miljö i omklädningsrummen vilket tydligt ledde till att fler elever kände sig utsatta i samband med dusch och ombyte.

Åtgärderna som behövs behöver inte vara ansträngande, en förbättrad städning där städerskan ger omklädningsrummet ett lyft är ett simpelt exempel som i längden hade bidragit till att eleverna såg omklädningsrummet som mer positivt.

Intervjupersonerna var alla bekväma med att duscha och byta om även om de upplevde sig blottade i duschutrymmet. Många av eleverna benämnde det som jobbigt att duscha utan draperi eller väggar. De ansåg även att det saknades en dörr mellan duscharna och det allmänna utrymmet där alla står och byter om. Enligt Arbetsmiljöverket (2018) är det ett krav att det finns avskärningsmöjligheter i ett omklädningsrum. Skolans omklädningsrum borde gå efter samma krav där elevers inställning till dusch och ombyte bör vara av yttersta vikt. I en trygghetsundersökning som Haug (2021) genomförde visade resultatet att omklädningsrummet var den otryggaste platsen på skolan där elever slopade ämnet idrott och hälsa istället för att riskera att duscha och byta om tillsammans med andra. Att undvika idrottslektionerna är inget som intervjupersonerna uttrycker att de kommer att göra, vilket kan bero på att de fortfarande är i ung ålder och följer skolans regler men det kan även bero på att de är bekväma med sina klasskamrater och känner sig trygga i den sfär de byggt upp tillsammans med dessa (Giddens, 1997).

7.3 Förslag på förändring i omklädningsrummen

Eleverna i studien kom alla med förslag på förändring i omklädningsrummet. Bland de 46 teckningarna som ritades framkom det många likheter i vad eleverna ritat. Bergnehr (2019) hävdar att barn är vettiga och kan påverka andra. Eftersom det är barn som vistas i omklädningsrummen i skolan bör det vara just barnen som ska ha inflytande på hur omklädningsrummen bör förändras. När jag tittar på alla elevers bilder är det främst duscharna som skapas i nya skepnader, där det finns väggar mellan alla duschar samt ett slags draperi eller dörr framför. Andra förslag utifrån teckningarna var bland annat skåp, bås och fler bänkar. Dessa förslag nämnde även Wiker (2017) i sitt resultat. Kerner, Hearn och Kirk (2017) skriver om hur elever exponerar sig själva tillsammans med sina klasskamrater, något som kan vara skrämmande och utsättande. Därför är det av stor vikt att elevers förslag på förändring tas upp. Giddens (1997) menade att den ontologiska tryggheten och den

skyddsfär som finns kring människor, skapas av bland annat strukturer. Får elever vara med och förändra omklädningsrummet kan självsäkerheten öka och en grundläggande trygghet utvecklas. Vygotskijs sociokulturella perspektiv kan även tas i beaktning eftersom elever samspelar med varandra i användandet av ett omklädningsrum. Liknande förändringar tas upp av eleverna vilket visar på att deras uppfattningar till viss del är gemensamma.

Elever ritade även fler avskilda bås, där elever som upplever osäkerhet ska få möjlighet att byta om. Detta för att dessa elever inte ska ockupera toaletten och i sin tur skapa en irritation hos de andra eleverna, utan att de i lugn och ro får möjlighet att byta om för sig själva. Wester från Skolverket berättar för Larsson (2015) hur han upplever att det är skolans ansvar att se över omklädningsrummets fysiska miljö för att i sin tur påverka det sociala klimatet. Exempel på en förändring är enligt Wester duschbås eller avskilda omklädningsrum som är könsneutrala (Larsson, 2015).

7.4 Metoddiskussion

För undersökningen lämpade sig en kvalitativ metod bra. Genom intervjuer kunde jag nå ut till målgruppen och jag kunde med hjälp av en semistrukturerad intervju styra frågorna utefter varje enskild elev. Även min valda metod av att eleverna skulle rita teckningar föll sig bra, eleverna ritade teckningarna på ett tydligt sätt och det var intressant att se deras tankar genom en teckning och inte enbart genom intervjuer. Hade jag fått göra om undersökningen hade jag försökt nå en eller två årskurser högre än årskurs 4. Jag tror intervjuerna hade gett mig mer om jag intervjuat en elev i årskurs 5 eller 6 genom att svaren hade varit mer utförliga.

I skapandet av intervjuguiden togs det hänsyn till studien syfte och frågeställningar för att stärka validiteten. Validiteten handlar om det som undersöktes var det som avsågs (Denscombe, 2018). För att än mer förstärka validiteten och undersöka om frågorna passade till studiens syfte genomfördes en testintervju. Här skapades en bild av hur frågorna uppfattades. Eftersom intervjuerna även skedde ansikte mot ansikte med deltagaren skapades även validitet eftersom jag som intervjuare kunde se deltagaren när den svarade (Denscombe, 2018). Även en pilotstudie genomfördes

för att se hur idén om teckningarna bemöttes i verkligheten, detta även för att se validiteten i att elevernas förändringar skulle ritas på ett papper och på så vis besvara den tredje frågeställningen i studien. Teckningarna i pilotstudien blev inte alls som tänkt men tack vare den kunde jag ändra sättet jag instruerade uppgiften på för eleverna i min verkliga studie.

I efterhand önskar jag dock att jag hade väntat några dagar emellan att besöka de båda skolorna för att sammanställa första skolans intervjuer för att sedan hinna ändra om det var mer jag kunde få reda på, på den andra skolan. När jag satt och sammanställde intervjuerna gjorde jag det samtidigt eftersom besöken skedde på två dagar efter varandra och under tiden satt jag hela tiden och tänkte ”jag skulle frågat det också”.

Under mitt besök önskar jag även att jag i samråd med klassläraren kunde fått hjälp med vilka elever som kunde vara bra att intervjua. För att undvika att få skygga elever istället för att lotta ut eleverna som skulle bli intervjuade. Möjligheten till att få fram ännu mer resultat hade kanske då varit möjlig. Sett till studiens reliabilitet, som avser mätningens säkerhet och hur tillförlitlig mätinstrumenteten är samt resultatet som presenteras (Denscombe, 2018). Om intervjuerna skulle hållas igen finns risken att deltagarna skulle uttryckt sig annorlunda. Detta för att intervjuerna fångar deltagarnas uppfattningar och upplevelser som var ”just då”, dels för att det är barn som intervjuas som kan svara annorlunda utifrån vem som intervjuar och vilket humör de är på. Att utgå ifrån barns perspektiv tror jag gynnade min studie eftersom det inte finns så mycket tidigare forskning på det vilket gör det mer intressant.

Tack vare att eleverna ritade teckningar innan intervjun gjorde det att eleverna blev förberedda på vad samtalet skulle handla om och de fick tid att tänka efter när de ritade. Vi fick även något konkret att samtala kring. En annan positiv aspekt i min metod var att genom fenomenografi kategorisera intervjusvaren till ett resultat för att tydligt kunna dela in svaren i olika kategorier under mina huvudteman.

8. Slutsats

Studien har haft som syfte att undersöka elever uppfattningar om och upplevelser av skolans omklädningsrum. För att få ta del av elevers tankar genomfördes tio semistrukturerade intervjuer med elever men även ritningar av omklädningsrum, där 46 teckningar samlades in.

Forskningsbakgrunden presenterar olika studiers resultat som visar på vad tidigare forskning redogjort för i förhållande till omklädningsrum i skolan. Studierna framställs under olika områden, vilka är socialt klimat, fysisk miljö samt trygghet. Områdena definieras och kopplas sedan till omklädningsrum. Studiens teoretiska perspektiv som utgår från Giddens teori om den ontologiska tryggheten samt Vygotskijs teori om det sociokulturella perspektivet har bidragit till att skapa en djupare förståelse för de resultat som framkom.

Utifrån en fenomenografisk analysmetod kunde två huvudteman i det transkriberade intervjumaterialet presenteras; *socialt klimat* och *fysisk miljö*. Under dessa teman framkom olika kategorier utifrån intervjupersonernas svar. Under det första temat framkom: *vuxennärvaro i omklädningsrummet*, *tidsbrist i omklädningsrummet*, *utomstående elever som stör* och *mobiltelefoner i omklädningsrummet*. Under det andra temat framkom: *städning*, *trängsel* och *duschutrymme*.

Resultatet i det första temat, det sociala klimatet, framkom det att eleverna upplevde en trygghet i omklädningsrummen men att det fanns utomstående faktorer som kunde rubba deras skyddsfär. Bland annat var eleverna på den större skolan rädda för att bli fotograferade av de äldre eleverna men även tidsbristen ansågs av eleverna vara ett stort problem. Eleverna kände sig stressade att hinna duscha och byta om för att sedan komma i tid till nästa lektion.

Sett till det andra temat, den fysiska miljön kom eleverna med många intressanta förslag till förändring. Eleverna ville skapa ett omklädningsrum med duschväggar, duschdraperi, skåp och bås. Eleverna ansåg att dessa förslag kunde bidra till ett tryggare omklädningsrum där eleverna inte behövde känna sig exponerade framför

varandra. Insyn, exponering, trängsel och skadegörelse är uppfattningar som påverkar elevernas trygghet och tas upp i alla intervjuer på olika sätt.

Studiens slutsatser är att de deltagande eleverna överlag trivs bra i sitt omklädningsrum, där de har en vuxen nära till hands. De har en god stämning i sin elevgrupp och känner sig för det mesta bekväma inför varandra, tills det kommer till duschmomentet. Där är det fler elever som känner ett visst obehag av att behöva exponera sig själv inför andra.

Till framtida studier rekommenderas det att genomföra jämförelser mellan skolor i olika kommuner i förhållande till vilka förutsättningar som finns för de olika skolorna. Detta för att på ett fördjupat plan se hur stor del den fysiska miljön spelar roll i elevers upplevelser i omklädningsrummet.

Fortsatta studier skulle även kunna undersöka huruvida elevers val att duscha eller ej efter idrottslektionen påverkar deras deltagande under lektioner i idrott och hälsa. Detta kan göras utifrån lärarperspektiv samt elevperspektiv för att se om det finns olika uppfattningar kring hur personerna i fråga ser på aktivt deltagande.

Litteraturförteckning

- Akos, P., & Heller Levitt, D. (2002). Promoting Healthy Body Image in Middle School. *Professional School Counseling*, vol 6 (nr 2), 138-144.
<https://www.jstor.org/stable/42732403>
- Arbetsmiljöverket. (2002). *Personalutrymmen för elever*.
<https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/broschyror/personalutrymmen-for-elever-broschyr-adi521.pdf?hl=%20omkl%C3%A4dningsrum%20skola>
- Arbetsmiljöverket. (2020). *Arbetsplatsens utformning*.
<https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/foreskrifter/arbetsplatsens-utformning-afs2020-1.pdf>
- Arbetsmiljöverket. (2022, augusti 19). *Arbetsmiljöansvar i skolan*. Hämtad 2023-04-16 från <https://www.av.se/arbetsmiljoarbeteochinspektioner/arbetsgivarens-ansvar-for-arbetsmiljon/arbetsmiljoansvariskolan/#5>
- Giddens, A. (1997). *Modernitet och självidentitet; Självet och samhället i den senmoderna epoken*. Uddevalla: Daidalos AB.
- Haug, M. (2021). *Trygghet i skolan*. Stockholm: Stiftelsen Tryggare Sverige och Jure Förlag AB.
- Imsen, G. (2006). *Elevens värld: Introduktion till pedagogisk psykologi*. Danmark: Studentlitteratur.
- Larsson, Å. (2015, oktober 28). Förebygg kränkningar genom vuxennärvaro. *Skolvärlden*. <https://skolvarlden.se/artiklar/forebygg-krankningar-genom-vuxennarvaro>
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. (2022). Skolverket.
<https://www.skolverket.se/getFile?file=9718>
- P. Lundgren, U., Säljö, R., & Liberg, C. (2017). *Lärande skola bildning: grundbok för lärare*. Estland: Natur & Kultur.

Reichler, A. (2016, november 16). *Här vill elever duscha - men hinner inte. Hämtad från SVT Nyheter:*

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/har-vill-eleverna-duschamen-hinner-inte>

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Poland: Studentlitteratur.

Skolverket. (2021, oktober 4). *skolverket.se*. Främja barns och elevers hälsa:

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspirationochstod-i-arbetet/stod-i-arbetet/framja-barns-och-elevers-halsa>

Skolverket. (2022). *Skolverket*. Skapa trygghet för lärande: om skolans arbete mot mobbning, trakasserier och kränkande behandling:

<https://www.skolverket.se/download/18.66960151804bed21fd3ac6/1660223827379/pdf10216.pdf>

Skytte, A. (2018, mars 6). *Skolans otryggaste plats. Skolvärlden*.

<https://skolvarlden.se/bloggar/alexander-skytte/skolans-otryggaste-plats>

Sveriges kommuner och landsting. (2005). *Nattens ljus, belysningsstrategier - från vision till verklighet*. Stockholm.

Torgnydotter, A. (2016, november 15). *Var tredje elev duschar inte efter*

idrotten. Sveriges Radio: <https://sverigesradio.se/artikel/6562627>

Woolfolk, A., & Karlberg, M. (2015). *Pedagogisk psykologi*. Edinburgh: Pearson Education.

Bilagor

Bilaga 1 – Informationsbrev

Informationsbrev till rektor på xxx skola i Hässleholm och förfrågan om medverkan i en kvalitativ studie med riktning på barns perspektiv.

Examensarbete med titeln ”Skolans omklädningsrum”.

Mitt namn är Selma Björklund och studerar min sista termin på grundlärareprogrammet med inriktning 4–6 vid Högskolan Kristianstad. I utbildningens sista termin ingår det att skriva ett examensarbete med en empirisk studie.

Studiens syfte är att, utifrån barns perspektiv, undersöka hur elever upplever skolans omklädningsrum i samband med idrott och hälsa.

Deltagandet i studien innebär att jag kommer till en av era mellanstadielklasser på skolan där eleverna får skissa ett omklädningsrum, precis som de vill ha det. Efter det kommer jag slumpmässigt välja ut fem elever som jag intervjuar, en och en. Intervjuerna kommer avidentifieras i enlighet med bestämmelser i Sekretesslagen. En samtyckesblankett kommer att skickas ut till vårdnadshavare med hjälp av ansvarig lärare.

Vill du prata med mellanstadielärarna och fråga om någon är intresserad? Tycker någon det låter intressant får ni gärna höra av er senast under vecka 16 så att vi kan bestämma tid för när jag ska komma till er!

Med vänliga hälsningar,

Selma Björklund

selma.bjorklund@outlook.com

0705336513

Handledare: Ann-Christin Sollerhed

ann-christin.sollerhed@hkr.se

Bilaga 2 - Samtyckesblankett

Information och förfrågan om samtycke till elever och vårdnadshavare i årskurs xx på xx(skola) för en kvalitativ studie med riktning på barns perspektiv. Examensarbete med titeln ”Skolans omklädningsrum”.

Jag, Selma Björklund läser min åttonde och sista termin vid Högskolan Kristianstad och ska nu skriva mitt examensarbete. Jag utbildar mig till Grundlärare med inriktning på årskurs 4–6. Under mitt examensarbete kommer jag att genomföra en empirisk studie där jag genom intervjuer kommer undersöka elevers uppfattningar och upplevelser om omklädningsrummen i samband med idrott och hälsa på skolan. Eleverna kommer att få rita upp ett omklädningsrum, så som de önskar att det skulle se ut, och i samband med detta kommer sedan intervjuer att genomföras på slumpmässigt utvalda barn. Under intervjun kommer samtalen att spelas in, eleverna behöver inte identifiera sig under själva ljudinspelningen och det är endast jag som har tillgång till ljudfilerna. Elevernas personuppgifter kommer inte vara synliga i mitt examensarbete utan de kommer att hanteras konfidentiellt, vilket innebär att enskilda individer inte kan identifieras.

Samtycket gäller tills vidare. Du/Ni har rätt att när avbryta deltagandet utan att ge en särskild anledning. Det gör Du/Ni genom att kontakta mig.

Jag samtycker till att jag/mitt barn deltar i studien:

_____ Ort
och datum

_____
Barnets namn

_____
Vårdnadshavares namnteckning

_____
Namnförtydligande

_____
Vårdnadshavares namnteckning

_____
Namnförtydligande

(Vid gemensam vårdnad ska båda vårdnadshavarna underteckna.)

Bilaga 3 - Intervjuguide

Allmänna frågor om omklädningsrum (miljö & klimat)

1. Varför är det bra med omklädningsrum? / Hur tycker du det är i omklädningsrummet innan ni har idrott och hälsa?
- kan du beskriva vad du menar?
- vad tycker du är bra/dåligt?
2. Varför är det dåligt med omklädningsrum? / Idrottar du på din fritid (aktivitet)? Hur tycker du det är i omklädningsrummet då?
- kan du beskriva vad du menar?
3. Behövs det omklädningsrum? / Tycker du att det finns någon skillnad på omklädningsrummet i skolan och på din fritidsaktivitet?
- vad tror du detta beror på?
- varför är det så?
4. Tycker du det är viktigt att byta om innan och efter idrottsundervisningen?
Skulle du delta mer i undervisningen om du fick ha vanliga kläder?
Hur tror du det är att ha idrottslektion i jeans eller klänning?
5. Hur upplever du att du och dina kamrater är mot varandra i omklädningsrummet?
6. Känner du dig oftast trygg i omklädningsrummet?
- hur känner du då?
- hur känner du dig när du inte är trygg?
7. Har du varit med om någon händelse i omklädningsrummet som du minns?
Var händelsen obehaglig? Rolig? Varför?
8. Känns det bekvämt att duscha och byta om? Känns det jobbigt? På vilket sätt?
9. Får ni använda er av mobiltelefoner i omklädningsrummet?
Tycker du det är bra eller dåligt? Varför?
10. Brukar läraren finnas nära era omklädningsrum när ni byter om? Brukar läraren gå in i era omklädningsrum? Hur känner du då?
- vill du ha läraren nära?
- vad brukar läraren göra? Hur känner du då?

11. Hur upplever du miljön i omklädningsrummet? *Hur det är uppbyggt och vad som finns i det.*
- *vad tycker du saknas i ert omklädningsrum? Varför?*
12. Om du fick välja att bygga ett nytt omklädningsrum, hur skulle det se ut?
- *tycker du att omklädningsrum behövs?*
- *hur skulle du tycka om man inte byter om i samband med gympan alls?*

Frågor utifrån den skissade bilden

1. Vad menar du med det här?
2. Varför tycker du detta är viktigt?
3. På vilket sätt kan ditt omklädningsrum göra det mer tryggt för eleverna?